

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ. կէս տարեկանը 6 ռուբլ.:

Փոփոխութիւններն իմաստաւորութեան և պ. Գրատուութեան խանութում

Պատարագադրացիք զինում են ուղղակի

Тифлис. Редакция „Мусака“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամէն լիզով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեզ ինչ է պակաս. — Եւրոպայի տեսչութիւնը, Ռուսաց մամուլը հայերի մասին, Նամակ Ախալ-ցիայից Նամակ խմբագրին, Ներքին լուրեր. — «Մշակի» հեռագիրները. — Յայտարարութիւններ. — Տեղեկացոյց. — Բանասիրական Մարիա:

ՄԵԶ ԻՆՁ Է ՊԱԿԱՍ

Չարմանալի երևոյթ է նկատվում հայերի մէջ, որ հազիւ թէ կարելի է պատահել մի այլ ազգի մէջ: Ինչքան ուզում էք ուսում տուեցէք հային, ուսումնարաններ հիմնեցէք նրա համար, ուղարկեցէք նրան տարրական, միջնակարգ և բարձրագոյն դպրոցներ, — հայը կը դառնայ, այո՛, գրագէտ, լուսաւորված մարդ, լուսմանագէտ, ընդունակ արհեստաւոր, տէխնիկ, մաթեմատիկոս, ինժեներ, բժիշկ, փաստաբան, մրցութիւն կանէ ուրիշներին, այլապէս չենք կր բոլոր լուսաւորութեամբ, հմտութիւններով, ուսումով, գիտութիւններով՝ դարձեալ բարոյական կողմից նոյնը կը մնայ, ինչ որ են նրա անգրագէտ, անուս, տգէտ հայրենակիցները:

Ուսումը, գիտութիւնը ամեն տեղ, ամեն ազգի մէջ բարձրաց-

նում են ժողովրդի բարոյականութիւնը, իսկ հայերի մէջ համալսարանական մարդը մեծ մասամբ նոյնքան անբարոյական է, նոյնքան անազնիւ է, որքան իր ազգակից ամենավերջին դաւալ, կամ չարչի, ամենաստոր հաստափոր հարստահարող:

Ընդհակառակն հաստափոր հարստահարողը գոնէ միամիտ է, անշնորհ է և ուրեմն այնքան վատնգաւոր չէ: Իսկ համալսարանական հայը գործ է գնում իր բոլոր գիտութիւնները, իր ամբողջ ուսումը, որ աւելի լաւ խաբի, զողանայ, հարստահարի...:

Ի՞նչ է այդ սարսափելի, հրէշաւոր երևոյթի պատճառը:

Պատճառը շատ հասարակ է՝ հայը ունի բնական խելք, առողջ դատողութիւն, մեծ ընդունակութիւններ, աշխատասիրութիւն. հայերի մէջ կան բազմաթիւ ուսումնարաններ, կայ ձգտում դէպի ուսում, հայոց բազմութեան մէջ բնական տարածված է լուսաւորութիւնը, մինչև անգամ համալսարանական հաստատ գիտութիւններ, — բայց մի բան պակաս

է հայերին, բարոյականութեան մի զօրեղ գործիչ բացակայ է հայոց ազգի ամեն շրջաններից և դասակարգերից, մի բան չը կայ հայերի մէջ՝ զա դաստիարակութիւնն է:

Առանց դաստիարակութեան ուսումը մի կոպէկ չարժէ:

Իսկ որտեղեք կարող ենք սպասել հայի համար դաստիարակութիւն, բարոյական դաստիարակութիւն: Հայոց տգէտ, անբարոյական, բռնաւոր, հարստահարող փչացած, մահմետական, պարսկական ոգով կրթված ընտանիքից սննդանքին է պահանջել դաստիարակութիւն հայ զաւակների համար: Հայոց հոգևորականութեանը որ բաղկացած է մեծ մասամբ ստոր զարգացմամբ անհատներից, այն հոգևորականութեանը որ շրջապատել է իրան ժողովրդի համար անանցնելի չենական պատով, որ իր արժանաւորութեանց ստոր է համարում խօսել ժողովրդի հետ ժողովրդական, հասկանալի, կենդանի լեզուով, որի ներկայացուցիչները չունեն ժողովրդի վրա ոչինչ բարոյական ներգործութիւն, որի նը-

ման նեղ, սահմանափակ կղերական գուցէ ամբողջ աշխարհիս երեսին ուրիշը չը գտնվի՝ նոյնպէս անհնարին է պահանջել դաստիարակիչ ներգործութիւն հայոց ամբողջ վրա:

Մի ազգ առանց դաստիարակութեան կորած ազգ է, որքան էլ ուսում տաս նրան: Առանց ընտանեկան դաստիարակութեան և առանց կրօնի ամբողջից, եթէ նա անհնդունակ ամբոխ է, դուրս կը գան ուսում առած յիմարներ, իսկ ընդունակ ժողովրդից, որ զուրկ է կրօնի և ընտանիքի դաստիարակութեանց՝ դուրս կը գան միմայն բարձր ուսում ստացած սրիկաներ, ուսում առած գողեր, լուսաւորված հարստահարողներ:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Тифл. Вѣст.» լրագրում կարգում ենք հետևելու: Բոլորովին ռուս ժողովրդի բնութեան հակառակ, որ առհասարակ չէ ցոյց տալի ատելութիւն դէպի օտարազգիները,

միասին անցնում էին փարոսի չորս կողմը: Մի կար, կամ կիսագործ չուքին ձեռքին Մարիան միշտ Ստեփանի կողքին էր վնտում, ժամանակ առ ժամանակ նա բարձրացնում էր իր սիրուն աչքերը, մի հայեացք էր ցցում Ստեփանի վրա, մի թափանցիկ հայեացք, որ կարծես խորքն էր մտնում, տեսնելու թէ այնտեղ ինչ է վնտում, կարծես Մարիան մոռացաւ ձերբունի ջաքարին, չը կար այլ ևս առաջնուայ հողատարութիւնը, նա էլ չէր երգում ծերունու սիրած երգը, չէր նստում նրա հետ դուրսը և Գրիգորի վրա խօսում, Ստեփան, Ստեփան և միշտ Ստեփան, խոր մօտ էր վնտում Մարիան:

Մարիան տալիս էր փայլեկան էր արդէն, Նա այն հասակումն էր երբ ամեն աղջիկ, ամեն երեխայ կին է դառնում: Այդ փոփոխութիւնը նշմարվում էր և Մարիայի մէջ, Նա անհայտն էր վնտում, ընկնում էր յանկարծ մտածմունքի մէջ, բայց թէ ինչի վրա էր մտածում, ինքն էլ չը գիտէր: Անցնելու ժամանակ նա յանկարծ բռնում էր Ստեփանի ձեռքը և քաշ էր ընկնում նրա ուսից:

— Ա՛յ Ստեփան, էլի կրկին ինձ, որ սիրում ես ինձ, էլի մէկ անգամ սաս:

— Սիրում եմ և միշտ կը սիրեմ, թող բոլորը, լսի ինձ, ինչ պէտք է լինի քեզանց այստեղ, այդ մարդիկը չեն կարող քեզ գնահատել, իսկ մենք միասին երջանիկ կը վնտենք:

— Գու ինձ կը թողնես, Ստեփան, Ա՛յ ինչ տեսայ քեզ, ինչի դու հիւանդացար, ինչի եկար մեր տուն, ասում էր աղջիկը յուսահատված:

— Քեզ թողնել չէ Մարիա, երբեք ես քեզ չեմ թողնի: Մենք անբաժան կը լինենք: Եւ ինչի պէտք է թողնեմ քեզ, ես հարուստ եմ, իսկ դու գեղեցիկ, ասում էր Ստեփանը սեղմելով Մարիայի ձեռքը:

— Մի բան մոռանում ես, չէ որ դու կամուս-

այդ որքան նա տեսել էր փարոսի մօտ, որտեղ նա հիմա կանչեց պահապանին, որ դուռը բաց անեն և ցոյց տան նրան փարոսը:

— Պահապանը այստեղ չէ, պարոն, ասաց նրան Մարիան, ես կը բաց անեմ ձեզ համար դուռը: — Հա, խնդրեմ բաց արա՛, ասաց Ստեփանը և աղջկայ վրա ձգեց մի կրակոտ հայեացք, որի առաջ Մարիան աչքերը վեր թողեց:

Գուռը բացվեց և Ստեփանը վասօի հետ մտան փարոսը և սկսեցին բարձրանալ սանդուղքով: Բայց դու կէսին չը հասած յանկարծ մի ձայն լսվեցաւ և Ստեփանը ընկաւ սանդուղքների վրա:

Վասօն նրան ցած բերեց, Այդ աղմուկը լսելով դուրս եկաւ և ծերունի ջաքարը: Վասօն դիմեց նրան:

— Իմ բարեկամը յանկարծ հիւանդացաւ, նրան այժմ չէ կարելի տանել, չունե՛ք արդեօք մի սենեակի, որտեղ դնենք նրան մինչև բժշկի բերելը: Ես ձեզ կը փորձատրեմ:

— Չէ հարկաւոր, ասաց ծերունին: Մարիա, դիմեց նա աղջկան, տուր դրանց քո սենեակը առ ժամանակ, իսկ դու ինձ մօտ կը լինես:

Ստեփանին տարան սենեակը և զբին Մարիայի անկողնի վրա: Վասօն գնաց բժշկի ետեկից, ծերունին դուրս եկաւ և հիւանդի մօտ մնաց Մարիան, Նա նայում էր Ստեփանի մաշված, գունաթափ երեսին:

Աղջիկը ճանաչեց անձանցով երիտասարդին, որ անգաղաք չըլում էր փարոսի չորս կողմ: Նա մօտեցաւ նրան, կուացաւ և երկիր հայեացք ձգեց հիւանդի վրա. կարեկցութիւնը գծագրվեցաւ Մարիայի երեսին:

— Մի բաժակ ջուր, ասաց հիւանդը թոյլ ձայնով:

— Իսկոյն, Մարիան բերեց ջուրը, բարձրացրեց հիւանդի

զուլը և մօտեցրեց բաժակը նրա շրթունքներին: Հիւանդը խմեց, յետոյ նայեց Մարիայի վրա: Նրանց հայեացքները պատահեցան

— Հնորակալ եմ... ինչպէս է անունդ: — Մարիա, — Հնորակալ եմ, Մարիա:

Եկաւ բժիշկը քրեց մի դեղ և արգելեց հիւանդին տեղափոխել, ասելով, որ դրանից Ստեփանը կարող է մեռնել:

— Գոնեա մի երկու շաբաթ հարկաւոր է դրան այստեղ թողնել, իսկ յետոյ կարծես կարելի է տեղափոխել, ես երեկոյեան էլի կը մանեմ, ասաց բժիշկը, վերցնելով իր գլխարկը:

— Ի՞նչպէս պէտք է գործածել այդ դեղը, հարցրեց Մարիան:

— Գու կը ծառայես հիւանդին, շատ լաւ. տըռէք ամեն երկու ժամից յետոյ մի մի բաժակ այդ դեղից, այս ասելով բժիշկը կամ աւելի լաւ է ասել Ստեփանի մտերիմ Ստեփանը դուրս գնաց սենեակից:

Մարիան մնաց հիւանդի մօտ, Նա ծառայում էր հիւանդին, տալիս էր նրան դեղ, ուղղում էր նրա բարձերը, խօսում էր նրա հետ:

IV

Անցան ութ, ինն օր: Մարիան փոխվեց. նրա առաջվայ միշտ ուրախ դէմքը միայն այն ժամանակ վնտում էր հանդիստ, երբ նա խօսում էր հիւանդի հետ կամ նրան ծառայում: Այդ փոքրիկ ծառայութիւնները աւելի շուտ և շուտ էին կրկնվում, Հիւանդի և Մարիայի յարաբերութիւնները բարեկամական էին իսկ բարեկամութեանից դէպի սէրը մեծ չէ հեռաւորութիւնը:

Անցան ութ, ինն օր: Մարիան Ստեփանից չէր հեռանում՝ նրանք երկուսը անբաժան էին: Ստեփանը հեռագէտէ առաջնում էր, Նրանք միասին նստում էին վառած բուխարի առաջ,

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ե Ն Ե Ր

Գանձակի նահանգապետի թոյլտուութեան № 1557 համաձայն պատու ունեմ յայտնել որ 1878 թվի յունվար 1-ից ԲԱՅԵՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՌԵՆԻ ՏՊԱԼՆԵՆ ԵՒ ԿԸՉՄԱՐՆԵՐԻ ԽԵՆՈՒԹԻ Թէ տպարանին և թէ կազմարարին տպած ՊԵՏԱՌԱՅԻՆ ԵՄԵՐԸ ՀԵՏ ԷԺԵՆ ԳՆՈՎ ԵՄ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՒ ԽՈՍՏԵՆՈՒՄ ԵՄ ՇԷՆՈՒԹԵԼՄԻ ԵՒ շատ կատարել պատասխանատուութիւնը ճշգրտեան համար ինձ վրա առնելով: Տպարանը և կազմարարի խանութը գտնվում են իմ սեփական տանը և ցանկացողները կարող են դիմել վերևը գրած հասցեով:

Մ. ՄԱԴԻՍԻ ԱԿՈՐԵԱՆՑ

КОНТОРА ГАЛЛЕИ АРЦРУНИ

ОТКРЫТА КАЖДЫЙ ДЕНЬ КРОМЪ ВО КРЕСНЫХЪ ДНЕЙ отъ 9 часовъ утра до 2 часовъ пополудни

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԻԱԼԼԵՐԵԱՅԻ ԻՐԱՆԵՆԵՆԿԸ ԲԱՅԵՄ ԵՄԵՐԸ ՕՐ ԵՄԵՐՈՍԵՆԸ 9 ժամից մինչև 2 ժամ կէսորից յետոյ բացի ԿԻՐԸԿԻ օրերից:

ՆԱԽԱՊԱՀԱՐՄՈՒՆՔ

Առաջով մեր աշխատանքներին արդէն բոլորովին պատրաստ լինելով տպագրութեան համար՝ հրապարակ ենք ցանկացողներին բաժանորդ գրելու զորան: Կիրքը կը պարունակի իւր մէջ մեր կենսից անկախ նախապաշարմունքներ, որոնց թիւը 600-ից աւելի է: Բաժանորդագրութեան գինը 50 կոպէկ է: Դրբի վերջումը կը տպագրվին բաժանորդների ազգանունները: Բաժանորդագրվել կարելի է հետևեալ տեղերում՝ Հայաստան, Ալեքսանդրապոլ, Արմենակ, Բազու, Երևան, Թաւրիզ, Թէլաւ, Թէրոսիս, Թիֆլիս, Հին-Նախիջևան, Հին-Արիս, Արա-Սուբազար, Մեծ-Աղաբըն, Մէլիտապոլ:

Մոզգով, Ներքին Ագուլիս, Շամախի, Սիմֆերոպոլ, Մինսկ, Ստոլբուպոլ, Ս. Էքսթրադիկ և Կերկեն-Ագուլիս:

ԱՆՆԵՎՈՏՆԵՐ

III-դ հատորի համար շարունակում ենք ներկայիս թողնել: Այն անկողները ուղարկողների ազգանունները կը տպագրվին զրբի վերջումը: և նոցանից իւրաքանչիւրը կը ստանայ մի օրինակ:

Մեր հացին:

Въ Симферополь (Крымъ). Въ Армянское училище учителю Ованесу Назарианцу.

Յ. Նազարեանց.

2-5

Մ. ՄԱԿԱՐԱՆԵԱՆՑԻ տպագրութիւնները, այս 1878 թ. միտում, կարելի է ստանալ: Թիֆլիս, նոցա սեփական տանը: Կանքի մեծ և փոքր փողոցների անկիւնում, № 1/2, կապարան № 6 (Կանքի փողոց փողոցի կողմից) և հայ գրականության հաս. Տպագրութիւնների գինը պակասագրած են:

1. Բնար Հայկական, Նրպարան, 8 ծալ, էջ 712. նորա հետ Կոստան Հայկական Բնարի այբբենական ցանկը, առանձին տպած, 8 ծալ, էջ 32: Չորս հարցի տպած օրինակից մնացել է մօտ չորս հարյուր օրինակ: Նախկին գինը 2 ռուբլ. 70 կոպէկ:

2. Խնամառարութիւն և քրեական յոմարի, 8 ծալ, էրես 30. չափը և երկու հարյուր օրինակից մնացել է մօտ երեք հարյուր յոմար օրինակ: Նախկին գինը 1 ռուբլ. 30 կոպէկ:

3. Եզոուարդ Լաբուէթի, Ագուլիս կրթութիւն, ինքնակրթութիւն և ժողովրդական գրատուններ: 8 ծալ, էր. 108: Մնացել է մօտ 150 օրինակ: Նախկին գինը 50 կոպէկ:

4. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը ու աւսուցիչ թիւերը, հանդերձ քանազան ծանօթութիւններով, յաւելումներով և գրատունների ու անասունների անուններով: 1872 թ. 8 ծալ, էր. 274: №. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

5. Հայկական կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան գաղափարներ (օրինակներ), և և թանաքով տպած, 4 ծալ, 24 առանձին թերթ, հանդերձ զանազան ստուկարներով և պատկերներով: Նախկին գինը 50 կոպէկ:

6. Հայկական գրութեան վարժութիւններ, դուռնա (կիսապիտակ) թանաքով տպած, որ գրել սովորել սկսողները կամ վաղ գրողները, տպած ի վրա սե (մեր գործածել) թանաքով գրելով, ուղղին իրանց ձեռքը և հետագայում սովորեն գրելով ու արագ գրելով:

7. Կարճագիր թիւեր, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889,